

ЕЛЕКТРОННО ИЗДАНИЕ

БЮЛЕТИН

СЪДЕБНА ПРАКТИКА ПО ПРАВТА НА ЧОВЕКА

Брой 21, юли 2012 г.

Съдържание

В настоящия двадесет и първи **бюлетин „Съдебна практика по правата на човека“** ще намерите кратко резюме на решения, постановени през юни 2012 г. от Европейския съд по правата на човека („ЕСПЧ“) по всички дела срещу България и по дела срещу други държави, както и подбрани дела на Съда на Европейския съюз по дела, касаещи права на човека. Бюлетинът излиза в електронен вариант и се разпространява безплатно.

Подбрани и представени са решения в следните области:

- забрана за изтезание и нечовешко и унижително отнасяне или наказание;
- право на справедлив съдебен процес, разумен срок и презумпция за невинност;
- право на зачитане на личния и семейния живот;
- свобода на изразяване, на съвестта и религията, на събранията и на сдружаване;
- право на собственост;
- забрана срещу дискриминация;
- други права.

Амбицията на фондация „Български адвокати за правата на човека“ е този бюлетин да достига до максимално широк кръг представители на юридическата професия и да ги подпомага в работата им по прилагане на европейските правозащитни стандарти в България.

1. ЗАБРАНА ЗА ИЗТЕЗАНИЕ И НЕЧОВЕШКО И УНИЗИТЕЛНО ОТНАСЯНЕ

• ДЕЛА НА ЕСПЧ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

Съдът обявява жалба с оплаквания за нарушение на чл. 3 на Конвенцията за недопустима *ratione personae* поради строго индивидуалния характер на това право и автономното понятие за ‘жертва на нарушение’.

Решение на Съда по допустимост по делото [Kaburov v. Bulgaria \(no. 9035/06\)](#)

Фактите: При полицейска акция на 04.11.1997 г. полицията поискала от бащата на жалбоподателя да предаде автомобила си, тъй като имало данни, че той бил краден. Г-н Кабуров отказал и се качил в колата, след което полицията го последвала и стреляла по гумите на колата. Според г-н Кабуров след това полицаите му нанесли побой. Съгласно версията на правителството той оказал съпротива, което наложило полицаите да употребят сила и други средства, за да го арестуват и така му нанесли леки нараняванията. Прокуратурата отказала да образува производство срещу полицаите, тъй като не било доказано, че в случая те са превишили правомощията си. Делото било върнато за доразследване и последвал нов отказ, защото прокуратурата не можела да стигне до безпротиворечив извод, че полицията е използвала прекомерна сила срещу бащата на жалбоподателя. В крайна сметка производството било окончателно прекратено с мотив, че г-н Кабуров не е изпълнявал заповедите на полицията и следователно употребата на сила от тяхна страна е била оправдана. При акцията от 1997 г. автомобилът бил иззет и върнат около година по-късно.

Г-н Кабуров завел през януари 2000 г. иск за вреди по ЗОДОВ, като искал

обезщетение от прокуратурата във връзка с изземването на автомобила, както и причинените болки и страдания от полицията. През юни 2000 г. г-н Кабуров починал и производството било продължено от неговия син. Националният съд отхвърлил исквете, като отчел, че въпреки установените наранявания, не било доказано, че г-н Кабуров е претърпял болки и страдания и употребата на сила от полицията била необходима в рамките на допустимото от закона, а изземването на автомобила било законосъобразно.

Пред ЕСПЧ синът на покойния г-н Кабуров твърди нарушения спрямо баща му на правата по чл. 2, чл. 3, чл. 6, § 1 и чл. 13 на Конвенцията, както и нарушение на чл. 1 от Протокол № 1 относно изземването на автомобила.

Решението: Съдът квалифицира оплакванията в светлината на чл. 3 (забрана за изтезания и нечовешко и унизително отнасяне) на Конвенцията. В тази връзка той напомня стандартите в практиката си относно статуса на жалбоподателя и автономното понятие за „жертва на нарушение”, като посочва стриктно личния характер на правото по член 3 на Конвенцията. Той отбелязва, че нормално Съдът допуска роднините на жалбоподател, починал след подаването на жалбата пред ЕСПЧ, да продължат производството от негово име, но положението е различно, когато директната жертва почине преди да подаде жалба пред Съда.

В тези случаи Съдът признава правото на роднини на починало лице да подадат жалба, когато смъртта на директната жертва (починалото лице) е настъпила при обстоятелства, които могат да ангажират отговорността на държавата по чл. 2. Когато обаче твърдяното нарушение на Конвенцията не е тясно свързано със смърт, повдигаща проблеми по чл. 2, подходът на

• ДЕЛА НА ЕСПЧ СРЕЩУ ДРУГИ ДЪРЖАВИ

Съда е по-рестриктивен (например по твърдение на наследница на починала във връзка с оплакване относно забрана за извършване на асистирано самоубийство Съдът е приел, че правата по чл. 2, 3, 5, 8, 9 и 14 са стриктно лични и непрехвърляеми). Въпреки това Съдът не изключва възможността да признае правна легитимация на близък роднина и е признавал такава на роднини на жертвата в контекста на оплаквания по чл. 5, 6 или 8, когато тези роднини демонстрират неимуществен интерес от признаването на жертвата за невинна или от защита на тяхната лична репутация или тази на техните семейства, или са демонстрирали материален интерес следствие директния ефект върху техните имуществени права, или пък съществува важен обществен интерес от разглеждане на жалбата. Участието на жалбоподателя като страна в националното производство е просто един от множеството фактори от значение за тази преценка.

По отношение на конкретните обстоятелства по настоящото дело Съдът отбелязва, че няма данни смъртта на г-н Кабуров да има връзка с твърдяното малтретиране от полицията. Съдът не изключва признаване правото на жалба при оплаквания по чл. 3 в тези случаи, но жалбоподателят трябва да докаже или сериозен неимуществен интерес (освен материалния интерес от изхода на производството), или други сериозни причини, например важен обществен интерес, изискващ разглеждането на жалбата (като твърдения за изтезание). Синът на г-н Кабуров не е посочил такива доводи и производствата пред вътрешните съдилища, в които той е бил допуснат да участва, са засягали предимно търсенето на обезщетение. Съдът се позовава и на факта, че жалбоподателят е подал жалбата години след края на разследването, ефективността на което би могло да е най-важният, дори единствен елемент на наличието на належаш обществен интерес за разглеждане на жалбата. Поради това жалбата е недопустима *ratione personae*, а останалите оплакванията Съдът обявява за явно необосновани.

Неефективното разследване на нападение на ромска махала от група маскирани мъже представлява нарушение на забраната на нечовешкото и унижително отнасяне.

Решение на Съда по делото [Koky and Others v. Slovakia \(no.13624/03\)](#)

Фактите: След скандал в бар, по повод отказ на сервитьорка да сервира на ром, 10 маскирани мъже нахлули в ромската махала и пребили трима от жалбоподателите. Полицията пристигнала час след инцидента. Било проведено разследване, което приключило поради невъзможност да се установи самоличността на нападателите.

Решението: Относно приложимостта на чл. 3 от Конвенцията, въпреки възраженията на правителството Съдът приема, че чл. 3 е приложим към оплакванията, тъй като, макар и да се спори относно тежестта на нанесените на жалбоподателите наранявания, безспорно е, че жалбоподателите е трябвало да постъпят в болница за лечение. Освен това Съдът намира, че при оценката на тежестта на нараняванията трябва да се отчете и общият контекст на инцидента. Нападението е извършено през нощта в ромската махала от група въоръжени и маскирани мъже, които със сила са нахлули в домовете на жалбоподателите, повредили са тяхна собственост, един от жалбоподателите е бил бит в дома си, а други двама на открито. Нещо повече, жалбоподателите твърдят и правителството не е могло да ги обори, че през цялото време са били заплашвани и обиждани заради етническата си принадлежност. В тази светлина Съдът заключава, че не може да има съмнение, че третирането, на което са били подложени жалбоподателите от частните лица, попада в приложното поле на чл. 3.

Съдът отбелязва, че по случая е било проведено подробно разследване, но все пак не е било направено всичко за установяване самоличността на

нападателите. Съдът подробно посочва пропуските при събирането на доказателствата. Що се отнася до възражението на правителството, че разследването не е прекратено, а само спряно, Съдът посочва, че след януари 2003 г. не са предприемани никакви действия по разследването. Тези пропуски, съчетани с чувствителността на положението на ромите в Словакия през разглеждания период, са достатъчни за Съда да заключи, че властите не са извършили всичко, което разумно е можело да се очаква да направят по разследването, за да установят самоличността на нападателите и това да доведе до съответните последици. За да достигне до това заключение Съдът е

подчертал отново, че е от особена важност разследването на всяко едно нападение, в което прозира расизъм, да бъде направено убедително и безпристрастно. Това изискване е свързано с необходимостта да се отстоява непрестанно позицията на обществото, че расизмът е недопустим и да се поддържа увереността на малцинствата, че властите са способни да ги защитят от заплахата на расовото насилие.

Следователно разследването на инцидента в квартала на жалбоподателите не е било ефективно, в нарушение на чл. 3.

2. ПРАВО НА СПРАВЕДЛИВ СЪДЕБЕН ПРОЦЕС

• ДЕЛА НА ЕСПЧ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

Съдът намира нарушения на правото на собственост и правото на справедлив процес по казус, аналогичен с този по делото *Белев и други срещу България* - неизпълнение на съдебни решения, с които са присъдени трудови възнаграждения и обезщетения на бивши работници на рафинерия 'Плама'.

Решение на Съда по делото [Hristova and others v. Bulgaria \(nos. 11472/04 and 40590/08\)](#) – виж раздел 5.

Незачитане на силата на пресъдено нещо и допускане на преразглеждане на въпроса за правото на собственост нарушава основополагащи принципи на правната сигурност и върховенството на закона, в противоречие с изискванията за справедлив процес по чл. 6, § 1 на Конвенцията.

Решение на Съда по делото [Decheva and others v. Bulgaria \(no. 43071/06\)](#)

Фактите: Наследодателите на жалбоподателките били собственици на земя и три сгради в с. Жеравна (селото било обявено през 1964 г. за архитектурен резерват), които били отчуждени през 1968 г. за нуждите на Държавната агенция по туризма, срещу което получили парично обезщетение. С влизане в сила на реституционното законодателство през 1992 г. жалбоподателките сезирали кмета на община Котел, за да им бъдат възстановени земята и сградите върху нея.

С решение от 28.03.1995 г. Върховният съд се произнесъл в полза на жалбоподателките, като намерил, че са налице условията за възстановяване на процесните имоти. Жалбоподателките върнали полученото обезщетение, кметът деактувал имотите и впоследствие те се снабдили с нотариален акт за собственост върху земята и сградите. През 1996 г. председателят на новосъздадения Върховен административен съд поискал отмяната на влязлото в сила решение, като посочил, че е налице новооткрито доказателство – план на имота, издаден от община Котел през 1996 г. Петчленен състав на ВАС не уважил искането за отмяна, като посочил, че община Котел като страна в процеса по реституцията е могла да представи това доказателство, издадено от нея.

През 1999 г. община Котел завела установителен иск за собственост относно трите сгради върху земята на жалбоподателките. Общината се позовала на акт от 12.10.1998 г., според който сградите били актувани като общинска собственост. Районният съд отхвърлил възражението на жалбоподателките за наличие на сила на пресъдено нещо (СПН) на решението от 1995 г., тъй като то било постановено по административно производство, а не в гражданско производство, при което страните разполагат с равенство на средствата. Това решение било потвърдено от окръжния съд, който посочил, че старите сгради в имота са били разрушени и на тяхно място са били построени нови през 1982 г., като жалбоподателките не са могли да установят право на собственост върху тях.

С решение от 06.10.2000 г. апелативният съд обаче прекратил производството, като преценил, че двете дела касаят идентични въпроси и следва да се зачете СПН на решението по първото производство. В решението си съдът отбелязал още, че

общината е изчерпала единственото средство, с което е разполагала – молба за отмяна на решението от 1995 г.

Прекратяването било обжалвано, като ВКС отменил това решение и върнал делото за ново разглеждане, тъй като според него общината не била обвързана от СПН и предметът на делото по предявения установителен иск не бил идентичен с този по административното дело. ВКС постановил, че в административното дело кметът е бил страна като орган с компетентност по реституцията и той е различен правен субект от общината, която е титуляр на правото на общинска собственост и като такава тя е била трета страна в административния процес и следователно не е обвързана от СПН. При повторното разглеждане апелативният съд отменил решението, с което искът на общината бил уважен, като намерил, че сградите не били използвани за целите на отчуждаването. Нов състав на ВКС обаче преразгледал въпроса относно правото на реституция на жалбоподателките и се произнесъл, че окончателното решение от 1995 г. няма обвързваща сила за него, тъй като ВКС има право да упражнява косвен контрол над него в производството по разглеждане на установителния иск. Той отменил решението на апелативния съд и се произнесъл в полза на общината.

По-късно жалбоподателките поискали отмяна на това решение, като се позовали на ново писмено доказателство – заповед на Министерския съвет за отчуждаване от 1968 г., според която имоти, сред които и процесните, следвало да бъдат възстановени и съхранявани като културни паметници. ВКС образувал производство по отмяна, като приел, че тази заповед може да осветли въпроса около спора дали процесните сгради са били наново построени или не. В окончателно решение от 11.04.2006 г. ВКС приел, че възстановяването на старите сгради представлява „ново строителство” и посочил общината като техен собственик, като отменил нотариалния акт на жалбоподателките в тази му част. Относно *res judicata* този състав повторил аргументите, че процедурата от 1995 г. била

административна и предметът ѝ не засягал правото на собственост, а наличието на условия за реституция. Общината била трето лице в тази процедура и не била участвала в нея като страна. От друга страна, като носител на правото на собственост тя била страна по гражданското производство по предявения установителен иск, докато кметът бил просто нейн представител.

Пред ЕСПЧ жалбоподателките се оплакват от нарушение на правото на справедлив процес по чл. 6, § 1 на Конвенцията поради незачитане на силата на пресъдено нещо на решението на Върховния съд от 1995 г., в противоречие с принципа за правна сигурност и върховенство на закона. В тази връзка те твърдят и нарушение на правото на собственост.

Решението: ЕСПЧ припомня фактите по делото *Kehaya and Others v. Bulgaria*, при което окончателно съдебно решение, с което се възстановява правото на собственост на жалбоподателите, е било лишено от правен ефект, тъй като един и същ въпрос относно спора между държавата и частните лица за титуляра на правото на собственост е бил разрешен по различен начин в две отделни производства. Така държавата е получила „втори шанс” за преразглеждане на въпроса, като по двете производства са участвали различни органи на държавата. Аналогично в настоящото дело решението от 1995 г. е било лишено от ефект, тъй като в гражданското дело, приключило през 2006 г., въпросът за собствеността на сградите е бил преразгледан и решен различно. Според Съда в двете самостоятелни и различни по характера си производства е налице идентичност на предмета на спора – налице ли са предпоставките за реституция на сградите. Относно съвпадението на субектите ЕСПЧ отбелязва, че кметът и общината действително упражняват различни функции във връзка с общинската собственост и реституцията, но те в крайна сметка представляват различни еманации на местната публична власт и следователно на държавата (вж за разлика от фактите по делото *Sivova and Koleva*, §§ 72-73). Следователно ЕСПЧ установява нарушение

на правото на справедлив процес, тъй като по същество ВКС е допуснал общината, субект на публичната власт, да разполага с „втори шанс“ за защита на правото на собственост. В тази връзка Съдът също обръща внимание на факта, че и националният съд е посочил липсата на предпоставки за отмяна на решението от 1995 г.

По оплакването по чл. 1 от Първия протокол на Конвенцията, което касае невъзможността за използване на сградите, построени върху земята, собственост на жалбоподателките с оглед окончателното решение на ВКС от 2006 г., Съдът смята, че въпреки че никога не са влезли във владение на сградите, жалбоподателките са се снабдили с нотариален акт и следователно са налице ‘притежания’ по смисъла на текста на Конвенцията. Той разглежда намесата през призмата на първото изречение на първия парграф на разпоредбата – хипотезата на мирно ползване на притежанията. ЕСПЧ отново посочва решението си по делото *Kehaya and Others*, където е заключил, че намесата в мирното ползване на притежанията не е съобразена със закона, тъй като принципът за върховенство на закона и правна сигурност, инкорпорирани във всички текстове на Конвенцията, имат основополагащ характер. Съдът следователно намира нарушение и в настоящото дело, като отбелязва, че в случая не става въпрос за възобновяване на дело в установения срок и при условия, предписани в закона, а за непризнаване на СПН на окончателно съдебно решение. За ЕСПЧ няма обществен интерес, който да обуславя незачитане на основния принцип за правна сигурност и да оправдае преразглеждане на делото.

За нарушенията България е осъдена да заплати 41 000 евро обезщетение за имуществени вреди, по 1500 евро на две от жалбоподателките за неимуществени вреди (тъй като третата е починала в хода на делото пред Съда), както и 2500 евро за разноски.

• ДЕЛА НА ЕСПЧ СРЕЩУ ДРУГИ ДЪРЖАВИ

За да се докаже от субективна страна, че даден съдия не е бил безпристрастен, не е достатъчно да се посочи, че в предишно производство по жалба на жалбоподателката той е подписал решението с особено мнение, което не е било в нейна полза. От обективна страна не е проблем, че един и същ съдия участва в съставите, гледащи две дела на жалбоподателката, които, макар да са били тематично еднакви, не касаят „един и същ случай“ или „едно и също решение“.

Решение на Съда по делото [Khoniakina v. Georgia \(no. 17767/08\)](#)

Фактите: Жалбоподателката е съдия, пенсионирана от поста си във Върховния съд през 2000 г. Към онзи момент по закон тя имала право да получава доживотна пенсия, съобразена с последната получавана заплата, като пенсията ѝ трябвало да се индексира в съответствие с промените на заплатите на върховните съдии. През 2001 г. законът бил променен и пенсията на жалбоподателката вече не подлежала на индексирание. През 2004 г. тя оспорила по съдебен ред промяната в приложимите разпоредби, претендирайки обезщетение за пропуснатите ползи. Делото приключило с окончателно решение на ВС в полза на жалбоподателката, с особено мнение на съдия С., според която отмяната на възможността за индексирание не може да се приеме, че непременно влошава положението на жалбоподателката, тъй като шансовете за заплатите на действащите съдии да растат или да намаляват били равни и оттам шансовете за намаляване и увеличаване на пенсията ѝ.

През 2005 г. законът бил отново променен и жалбоподателката отново завела дело за вреди. С определение от 10.10.2007 г. делото било прекратено, а исковата ѝ молба била обявена за недопустима от състав на ВС, член на който била съдия С.

Жалбоподателката обжалвала, като наред с останалото твърдяла, че съдия С. не е безпристрастна, тъй като вече била постановявала особено мнение по предишното дело. Жалбата ѝ била оставена без уважение.

Решението: По оплакването на жалбоподателката по чл. 6 от Конвенцията, че процесът бил несправедлив, тъй като съдия от състава, разглеждащ делото, не е била безпристрастна, Съдът разглежда това оплакване чрез два подхода. Първо, субективния подход, който следва да установи дали съдията е била лично заинтересована или предубедена при решаването на конкретното дело и второ, обективния подход, определящ дали съдията е предоставила достатъчно гаранции, за да бъде изключено всяко легитимно съмнение относно безпристрастността ѝ. Прилагайки субективния тест Съдът набляга на принципа, че личната безпристрастност на съдията следва да се предполага до наличие на доказателство за обратното. Простият факт, че съдия С. е изразила особено мнение, което не е било в полза на тезата на жалбоподателката в първия процес, не е достатъчен да докаже, че тя не е била безпристрастна при разглеждането на второто дело.

Що се отнася до обективния тест, Съдът отбелязва, че двете дела, макар да са били тематично еднакви, не касаят „един и същ случай“ или „едно и също решение“. Освен това е неизбежно - а е и съвсем естествено, като се има предвид ограничения брой на съдиите в съответното отделение на Върховния съд на Грузия - на едни и същи съдии да бъдат разпределяни за разглеждане сходни дела. Следователно участието на съдия С. в двата състава, гледали несвързаните, но сходни дела на жалбоподателката, не може да оправдае съмненията в безпристрастността ѝ. Следователно няма нарушение на чл. 6, § 1.

По оплакването по чл. 1 от Протокол 1 на Конвенцията Съдът приема, че жалбоподателката е имала право на вземане – на пожизнена пенсия и индексация съобразно правилата, приложими по време на нейното пенсиониране – и че то е било

засегнато. По въпроса за законосъобразността на мярката Съдът отбелязва, че законодателят има право да регламентира пенсионни права чрез ретроспективни законодателни изменения и че едно влязло в сила съдебно решение по сходен въпрос не може да бъде използвано като щит срещу бъдещи такива промени. Следователно намесата е била законосъобразна.

Съдът е приел също, че с приетите промени правителството е преследвало легитимната цел да рационализира публичните разходи. От съществено значение в случая е, че окончателно определената пенсия на жалбоподателката надвишава, макар и с малко, онази, отпусната ѝ през 2000 г. Така по същество е било спазено изискването за индексирание на пенсията на жалбоподателката, както и идеята за по-високи пенсии за върховните съдии. В заключение, оспорваната мярка не е била прекомерно тежка за жалбоподателката, а и в подобно положение са били поставени още 850 души, пенсиониранни държавни служители. Поради това Съдът намира, че засягането на правата на г-жа Khoniakina не е непропорционално на преследваната легитимна цел.

• ДЕЛА НА СЕС

СЕС не е компетентен да отговори на преюдициално запитване относно национална правна уредба, която не признава правото на обжалване пред съд на актове, с които се налагат имуществени санкции и се отнемат точки от свидетелство за управление на МПС, тъй като с отправеното запитване е поискано тълкуването на норми на ЕС, които не са относими към спора по главното производство, спорът е изцяло вътрешен и не касае прилагането на правото на ЕС.

Решение на Съда по [делото C-27/11](#)

Фактите: При извършване на маневра с лек автомобил на заден ход в паркинг в гр. София г-н Винков ударил друг лек

автомобил. За това произшествие му било наложено административно наказание „глоба“ в размер на 20 лв. и му били отнети 4 контролни точки от свидетелството за управление на МПС. Г-н Винков подал жалба срещу това решение до Софийски районен съд, който му я върнал като недопустима, защото съгласно чл. 189, ал. 5 от Закона за движението по пътищата наказателни постановления, с които е наложено административно наказание „глоба“ в размер до 50 лв. включително, не подлежат на обжалване. Той обжалвал определението пред Административен съд София-град, който отправил преюдициално запитване до СЕС, като подчертал, че водачът на МПС може автоматично да бъде лишен от правоуправление поради отнемане на всички точки в резултат на кумулиране на неподлежащи на обжалване решения.

Националният съд иска СЕС да установи дали национална правна уредба, която не признава обжалване пред съд на решенията, с които се налага глоба и отнемане на контролни точки, е допустима от гледна точка на правото на ЕС.

Решението: СЕС отбелязва, че разпоредбите от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), чието тълкуване е поискано от запитващата юрисдикция, са адресирани единствено до институциите на Съюза и нито една от тях не се отнася до системата на наказанията при нарушаване на правилата за движение по пътищата. Съгласно постоянната практика на СЕС той не е компетентен да отговори на преюдициално запитване, когато поисканото от националната юрисдикция тълкуване на нормите от правото на Съюза няма никаква връзка с предмета на спора в главното производство и посочените разпоредби не могат да намерят приложение в спора, предмет на главното производство.

Що се отнася до актовете от вторичното право - Споразумението за сътрудничество по производства по пътни нарушения и по налагане на свързаните с тях парични

санкции, Конвенцията за лишаване от правото да се управлява моторно превозно средство и Рамково решение 2005/214/ПВР на Съвета - на които се позовава запитващата юрисдикция, следва да се има предвид, че СЕС е компетентен да се произнесе по преюдициално запитване относно тълкуването на такива актове, само при условие че съответната държава членка е направила декларация, с която приема посочената компетентност. Безспорно е, че Република България не е направила такава декларация. Освен това в никакъв случай не би могло да се счита, че норма от вътрешното право като разпоредбата на чл. 628, ал. 1 от Гражданския процесуален кодекс, на която се позовава запитващата юрисдикция и „която впрочем по същество просто възпроизвежда текста на член 267 ДФЕС“, е равнозначна на такава декларация.

Относно допустимостта от правото на ЕС на норми като тези в българското право, доколкото те съдържат нарушение на правото на ефективни правни средства за защита пред съд, утвърдено в член 6 от ЕКПЧ, както и в членове 47 и 48 от Хартата, СЕС припомня постоянната си съдебна практика, съгласно която държавите членки са обвързани с изискванията за защитата на основните права, когато прилагат правото на Съюза. Освен това член 51, § 1 от Хартата гласи, че нейните разпоредби се отнасят за държавите членки единствено когато те прилагат правото на Съюза. В настоящия случай от определението за запитване не личи националната правна уредба да представлява мярка за прилагане на правото на Съюза или по друг начин да е свързана с това право. Ето защо не е установена компетентността на СЕС да се произнесе по преюдициалното запитване в частта, която се отнася до основното право на ефективни правни средства за защита пред съд.

Поради това отправеното от Административен съд София-град преюдициално запитване е недопустимо..

3. ПРАВО НА ЗАЧИТАНЕ НА ЛИЧНИЯ И СЕМЕЕН ЖИВОТ, НА ДОМА И КОРЕСПОНДЕНЦИЯТА

• ДЕЛА НА ЕСПЧ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

Съдът обявява за недопустима жалба с оплаквания за нарушение на правото на личен живот поради неспазване на шестмесечния срок за подаване на жалба по правилата на чл. 35 на Конвенцията.

Решение на Съда по допустимост по делото [Aramov v. Bulgaria \(no. 28649/03\)](#)

Фактите: На 28.11.2000 г. полицейски служители посетили дома на жалбоподателя и го отвели в полицейското управление против волята му, за да дава писмени обяснения. В периода май 2001 г. - октомври 2003 г. г-н Арамов бил призоваван неколkokратно. След като адвокатът му поискал информация относно причините и правните основания за разпит на жалбоподателя, полицията посочила, че името му било в списъка на криминално проявените лица за кражба на превозни средства. Жалбоподателят завел дело за вреди по ЗОДОВ срещу регионалната дирекция на вътрешните работи и посочил, че редицата незаконни и неоправдани задържания за разпит повлияли негативно на репутацията му. С решение от януари 2003 г., неподлежащо на по-нататъшно обжалване, окръжният съд отхвърлил иска на г-н Арамов, тъй като приел, че разпоредбите на ЗОДОВ не били приложими в случая. Жалбоподателят твърди, че не бил уведомен за постановеното решение и той и адвокатът му редовно правили справки в деловодството на съда, без да получат информация. Научил за решението през август 2003 г. при справка по интернет.

Според данни от съдебния регистър делото било върнато в районния съд на 21 януари 2003 г. и архивирано през април с. г.

Пред ЕСПЧ г-н Арамов твърди, че многократните арести и включването му в списъка на криминално проявени лица, без срещу него да е било образувано някога наказателно производство, се отразили негативно на доброто му име. Жалбоподателят поддържа, че тази намеса в личния му живот е неоправдана и не преследва легитимна цел, в нарушение на чл. 8 на Конвенцията, както и на чл. 13 в тази връзка.

Решението: Съдът отхвърля жалбата на г-н Арамов като недопустима при условията на чл. 35, §§ 1 и 4 на Конвенцията, тъй като жалбоподателят не е спазил 6-месечния срок. Съдът изследва, съобразно материалите и доказателствата по делото, в кой момент жалбоподателят е могъл да узнае за решението на окръжния съд. ЕСПЧ приема за недоказани твърденията на г-н Арамов, че съдебните власти не са изпълнили задължението си да регистрират навреме решението в деловодната система, като отбелязва, че жалбоподателят не представя никакви доказателства за проверките си в деловодството и за липсата на обяснение. ЕСПЧ отбелязва, че от момента, когато делото е било върнато на районния съд, т. е. 21.01.2003 г, той е можел да се запознае с него и е могъл да получи копие. Като приема тази дата за начало на 6-месечния срок, Съдът счита, че той е изтекъл на 21.07.2003 г, а жалбата е подадена на 22.08.2003 г.

• ДЕЛА НА ЕСПЧ СРЕЩУ ДРУГИ ДЪРЖАВИ

Словенските власти не са регламентирали напълно положението на „изтритите“ лица от регистъра на постоянно пребиваващите в страната и така са нарушили правото им на личен и семеен живот.

Решение на Голямото отделение на Съда по делото [Kurić and Others v. Slovenia \(no. 26828/06\)](#)

Фактите: В производството пред Голямото отделение жалбоподателите са общо 8 души – две лица без гражданство (г-н Kurić и г-н Dabetić), една хърватска гражданка - г-жа Mezga, един гражданин на Босна и Херцеговина (г-н Ristanović), един гражданин на Македония (г-н Ademi) и трима души, които според правителство са сръбски граждани – г-жа Ristanović, г-н Berisha и г-н Minić.

Жалбоподателите са били граждани на бивша Югославия и на една от съюзните републики, но не и на Словения. Те са имали право на постоянно пребиваване в Словения, но след обявяването на независимостта или не са поискали, или им е било отказано словенско гражданство. На 26.02.1992 г. с влизане в сила на Закона за чужденците имената на жалбоподателите били изтрити от регистъра на постоянно пребиваващите в страната и те станали чужденци без право на пребиваване. Около 18 000 други лица били поставени в същата ситуация. Според жалбоподателите никой от тях не е бил уведомен за това решение и те разбрали за него по-късно, когато се опитали да подновят личните си документи. Изтриването на имената им от регистъра е имало тежки и трайни негативни последици: някои от жалбоподателите станали лица без гражданство, нелегално пребиваващи на територията на страната, други били отстранени от жилищата си, не можели да работят и пътуват, загубили цялото си имущество и в продължение на години живеели по приюти и паркове.

Някои са били задържани и експулсирани от Словения. С решения от 1999 г. и 2003 г. Конституционният съд прогласил част от разпоредбите на закона за противоконституционни, включително защото на засегнатите лица не се предоставял статут на постоянно пребиваващи със задна дата и не се регламентирало положението на депортираните.

Решението: Правителството е възразило, че жалбите следва да бъдат отхвърлени на следните основания: (i) Конвенцията не защитава правото на гражданство или на постоянно местожителство; (ii) разглежданите събития са се случили много преди влизането в сила на Конвенцията за Словения; (iii) шестимата жалбоподатели, които са получили право на постоянно пребиваване, са загубили статута си на жертва и (iv) жалбоподателите не са изчерпали всички вътрешноправни средства за защита.

По въпроса за гражданството Голямото отделение отбелязва, че Третото отделение на Съда вече е постановило, че оплакванията на жалбоподателите, че през 1991 г. не са можели да придобият словенско гражданство, са недопустими. По второто възражение Голямото отделение потвърждава напълно изводите на Отделението, че неблагоприятните последици от „изтриването“, означаващо загуба на местожителство, представлява „продължаващо“ състояние. По третата точка Голямото отделение счита, че признаването от страна на властите, че е имало нарушение на човешки права и издаването на разрешение за постоянно пребиваване на шестима от жалбоподателите не представлява „подходяща“ и „достатъчна“ обезвреда на национално ниво, защото жалбоподателите са страдали твърде дълъг период от време (близо 20 г.), а възможностите им за получаване на обезщетение в страната, към момента не изглеждат много реални. Следователно тези шестима жалбоподатели все още могат да поддържат, че са жертви на твърдените нарушения.

По отношение на възражението за неизчерпване на вътрешноправните средства за защита Съдът приема, че оплакванията на г-н Dabetić и г-жа Ristanović са недопустими, защото те не са предприели необходимите правни действия за получаване на право на постоянно пребиваване на практика и така не са показали, че наистина желаят да се върнат в Словения. По отношение на останалите шестима жалбоподатели Съдът, ограничавайки се до конкретните обстоятелства по случая, намира, че в светлината на общата продължителност на различните административни производства, заведени от жалбоподателите и на причинените им страдания в резултат на продължителното бездействие на властите, въпреки теоретичната задължителност на решенията на Конституционния съд, жалбоподателите са били освободени от задължението да подават индивидуална конституционна жалба, макар и по правило такава жалба да представлява ефективно правно средство за защита на нарушени права.

По оплакванията по чл. 8 от Конвенцията Голямото отделение потвърждава, че чл. 8 е приложим към оплакванията на жалбоподателите, тъй като „изтриването“ и последиците от него са довели, и това не се оспорва от правителството, до намеса в личния и/или семейния живот, който жалбоподателите са имали през разглеждания период в Словения с изградени социални, културни и икономически връзки в страната.

На първо място Съдът преценява законовото основание за намесата – два закона, с които жалбоподателите са могли да се запознаят и да съобразят поведението си. Въпреки това Съдът счита, че дори те да са могли да предвидят, че ако не подадат заявление за придобиване на словенско гражданство биха били третираны като чужденци, те не биха могли разумно да предположат, че ще станат незаконно пребиваващи в страната и че спрямо тях ще бъде приложена една толкова крайна мярка, каквато е „изтриването“. Липсата на каквото и да било уведомяване е можело да ги накара да вярват, че статутът им на

пребиваващи е останал непроменен. Съдът отчита и мотивите на Конституционния съд, който в решението си от 1999 г. приема, че жалбоподателите са се намирали в правен вакуум, тъй като Законът за чужденците е бил неприложим за тях. Поне до 2010 г. в словенското законодателство е липсвала ясна регламентация на положението на „изтритите“ лица и на правния им статут като живеещи в страната. На правителството е отнело повече от седем години да изпълни решението на КС от 2003 г., с което се постановява да бъдат предприети генерални мерки за промяна на правната регламентация. Следователно намесата в личния и/или семейния живот на жалбоподателите не е имала достатъчна правна основа.

Като отчита обаче множеството последици от „изтриването“ Съдът счита, че е необходимо да прецени и дали въпросната намеса е преследвала легитимна цел и е била необходима в едно демократично общество. На първо място Съдът приема, че е било в интерес на националната сигурност на бившите граждани на Югославия да се даде кратък срок за придобиване на словенско гражданство. По отношение на необходимостта на мярката Съдът отбелязва, че в някои случаи ограничаването на правото на чужденец да пребивава в дадена страна може да доведе до нарушение на чл. 8, ако с нея се засяга непропорционално личния и/или семейния живот на чужденеца. В случая жалбоподателите са били лишени от множество права (вкл. правото на здравно и пенсионно осигуряване) и възможности, като например в сферата на трудовото право. Според Съда Словения е трябвало да регламентира правата на пребиваване на бившите граждани на Югославия така, че да гарантира, че ако не получат словенско гражданство правата им по чл. 8 от Конвенцията няма да бъдат непропорционално засегнати. Държавата обаче не го е направила и това се доказва от постоянните проблеми, с които жалбоподателите са се сблъскали при опитите си да получат валидни разрешения за пребиваване. Следователно разглежданата намеса не е била

„необходима в едно демократично общество“. В заключение, въпреки направеното след двете решения на Конституционния съд и въпреки приетите законови изменения Съдът намира, че словенските власти не са направили необходимото, за да поправят с необходимата бързина всички тежки последици от бланкетната норма, довела до „изтриването“ на жалбоподателите.

Съдът отбелязва и становището на неправителствената организация Open Society Justice Initiative, участвала като трета страна в производството, че описаната ситуация е засегнала предимно уязвимите групи, като например ромското малцинство.

Съдът е намерил нарушение и на чл. 13 във връзка с чл. 8. Препращайки към аргументите си по предварителните възражения на правителството е приел, че жалбоподателите не са разполагали с „адекватно“ и „ефективно“ правно средство за защита, чрез което да са могли през разглеждания период да получат обезщетение за нарушението на правата си.

По оплакването по чл. 14, за разлика от Отделението, Голямото отделение е приело, че член 14 е приложим, защото групи лица - а именно бившите граждани на Югославия и всички останали чужденци - които са се намирали в сходна ситуация по отношение на всичко, свързано с правото на пребиване, са били третирано различно. „Истинските“ чужденци, за разлика от бившите граждани на Югославия, са могли да получават разрешение за постоянно пребиваване по реда на Закона за чужденците. Тази разлика в третирането, която според Конституционния съд се е основавала на произхода на лицата, не е преследвала легитимна цел. Следователно е имало нарушение на чл. 14 във връзка с чл. 8. По реда на чл. 46 от Конвенцията Съдът е дал едногодишен срок на словенското правителство да установи схема за обезщетяване на „изтрите“ лица.

В шведското законодателство и практика няма съществени пропуски,

които да водят до нарушение на позитивните задължения на държавата по чл. 8, тъй като страната е предоставила достатъчно правни средства за защита на 14-годишно момиче, чийто втори баща се опитал да я снима тайно в банята.

Решение на Съда по делото [E.S. v. Sweden \(no. 578608\)](#)

Фактите: През 2002 г., когато била на 14-годишна възраст, жалбоподателката открила, че вторият ѝ баща скрил видеокамера в банята и я снимал гола. След около две години от инцидента майка ѝ се обърнала към полицията и на мъжа било повдигнато обвинение в сексуална злоупотреба. Той бил осъден от първоинстанционния съд, но апелативният съд го оправдал, като приел, че макар детето да е било филмирано с цел сексуално задоволяване, само по себе си снимането на някого без неговото съгласие не било престъпление по шведския закон. Макар деянието да накърнявало личния интегритет на момичето, мъжът не можел да носи наказателна отговорност само за това, че я е снимал без нейно съгласие.

Решението: Съдът напомня, че чрез избора си на мерки, които да гарантират зачитането на личния живот, държавите са длъжни да възпират хората да се нараняват взаимно. В същото време само значими пропуски в законодателството и практиката могат да доведат до констатация за нарушение на чл. 8 от Конвенцията.

Съдът установява, че макар шведският закон да не съдържа разпоредби относно скритото заснемане, съществуват норми, които, поне на теория, обхващат деяния като това по настоящото дело. Факт е, че веднага след като е било съобщено за инцидента е било образувано наказателно производство. Въпросът е бил разгледан от съдилищата на три инстанции, като в производството момичето е можело да участва ефективно. В оправдателната си присъда апелативният съд е посочил, че действията на обвиняемия, поне теоретично, може би представляват опит за

детска порнография – престъпление по Наказателния кодекс. От това Съдът прави своя извод, че през разглеждания период жалбоподателката е можела ефективно да бъде защитена по реда на Наказателния кодекс, тъй като нейният втори баща е можел да бъде съден или за сексуална злоупотреба с дете или за опит за детска порнография.

В допълнение Съдът напомня, че не е негова задача да прави абстрактен преглед на законодателството, а следва да се ограничи до разглеждане на конкретните случаи пред себе си. При преценката дали липсата на норма в Наказателния кодекс

относно скритото филмиране представлява значителен пропуск в шведското законодателство Съдът отбелязва, че Швеция вече е предприела активни мерки за борба с незаконното или тайното филмиране. В светлината на изложеното и като подчертава, че на теория през разглеждания период действията на втория баща на жалбоподателката са били криминализирани от Наказателния кодекс Съдът намира, че в шведското законодателство и практика няма пропуски, които да представляват нарушение на позитивните задължения на страната по чл. 8.

4. СВОБОДА НА ИЗРАЗЯВАНЕ, НА СЪВЕЩТА И РЕЛИГИЯТА, НА СЪБРАНИЯТА И НА СДРУЖАВАНЕ

• ДЕЛА НА ЕСПЧ СРЕЩУ ДРУГИ ДЪРЖАВИ

Италианските власти не са осигурили в продължителен период от време предавателни честоти на телевизионна компания, на която са предоставили преди това телевизионен лиценз, което ѝ е попречило да осъществява телевизионна дейност, в противоречие с чл. 10 от Конвенцията.

Решение на Голямото отделение на Съда по делото [Centro Europa 7 S.r.l. and Di Stefano v. Italy \(no. 38433/09\)](#)

Фактите: Дружеството-жалбоподател - компанията Centro Europa - получила лиценз за три телевизионни честоти през 1999 г., покриващи 80 % от територията на Италия. Съгласно условията по лиценза компанията трябвало в рамките на 24 месеца да приведе инсталациите си в съответствие с националния план за телевизионни честоти от 1998 г. От 2000 г. нататък компанията подала няколко жалби пред съдилищата срещу липсата на изпълнение от страна на компетентните органи по предоставянето ѝ на телевизионни честоти. През 2008 г. съдилищата задължили правителството да предприеме действия по изпълнението на условията по лиценза, а през 2009 г. присъдили на компанията обезщетение от близо 1 000 000 евро заради неизпълнението. Междувременно били приети временни решения на национално ниво, даващи предимство на съществуващите вече телевизионни канали да разширят използването на телевизионни честоти, което ощетявало новосъздадените телевизии като Centro Europa, за които не били определени честоти. В резултат на

това, въпреки наличието на лиценз, тя не могла да започне излъчване до юни 2009 г., когато ѝ била предоставена една телевизионна честота.

Решението: ЕСПЧ най-напред подчертава, че не може да съществува демокрация без плурализъм, а в областта на медиите не е достатъчно държавата да създаде само на теория възможности, но трябва и на практика да има достъп на операторите от аудиовизуалния сектор до пазара, за да се гарантира разнообразност в съдържанието на програмите и така да се отчитат различията в мненията на обществото. Ако се позволи на силна и влиятелна икономическа или политическа група да доминира аудиовизуалния пазар, който е подходящ форум за разпространение на директни обществени послания, това ще засегне свободата на словото и правото да се получава и разпространява информация и може да доведе до употреба на натиск и ограничаване на редакторската свобода по обществени въпроси.

По отношение на ситуацията с компанията Centro Europa ЕСПЧ отбелязва, че неизпълнението на задължението на италианските власти да предоставят телевизионни честоти на дружеството-жалбоподател е направило предоставения преди това лиценз за телевизия на практика неупотребяем – компанията не е могла близо 10 години на излъчва. Същевременно през това време съществуващите вече телевизии са били включени в схема, която ги е поставяла в привилегировано положение с възможности временно да ползват нови честоти, които поначало са били предназначени за новите телевизионни оператори. Това положение е в резултат преди всичко на различни решения, взети на ниво законодателна власт, които са дали възможност да се продължи това временно състояние в

условията на неясни и непредвидими правила. Така е бил ограничен достъпът на новите оператори до телевизионния пазар, въпреки че те са разполагали с телевизионни лицензи. ЕСПЧ приема, че националната законодателна рамка е била неясна и не е дала възможност на дружеството-жалбоподател да предвиди кога то би могло да получи телевизионните честоти, за които е имало лиценз. Освен това властите не са спазили сроковете, които са определили в телевизионния лиценз, обезсърчавайки така допълнително компанията-жалбоподател, която не е разполагала с никакво средство да принуди правителството да ги спази. Съдът заключава, че компанията Centro Europa не е разполагала с достатъчно гаранции срещу произвол, а това е ограничило и конкуренцията на телевизионния пазар в страната. Държавата така е нарушила позитивното си задължение да създаде подходяща законодателна и административна рамка, за да гарантира ефективен медиен плурализъм. Поради това е налице нарушение на чл. 10 от Конвенцията.

Съдът намира още нарушение и на правото на мирно ползване на притежанията по чл. 1 от Протокол № 1 - Centro Europa е имал „леgitимно очакване“ да започне да осъществява телевизионна дейност съгласно предоставения му лиценз, но намесата на италианските власти в правото му по чл. 1 от Протокол № 1 не е почивала на достатъчно ясна и предвидима правна основа по посочените вече по-горе причини.

Политическият протест на жалбоподателите под формата на проснато мръсно пране пред парламента в Будапеща, символизиращо "мръсните дрехи на нацията", е форма на политическо слово, а не, както националните съдилища са приели, форма на събрание, за което властите трябвало да бъдат уведомени. Санкционирането на жалбоподателите за „незаконно

събрание” е в нарушение на свободата на словото по чл. 10 от Конвенцията.

Решение на Съда по делото [Tatar and Faber v. Hungary \(no. 26005/08 и 26160/08\)](#)

Фактите: Жалбоподателите осъществили политически протест на 27 февруари 2007 г. пред парламента в Будапеща, като за целта представили проснато мръсно пране, символизиращо, както жалбоподателите го определили, "мръсните дрехи на нацията". Представянето продължило 13 минути, на което присъствали и няколко журналисти, които задали въпроси на жалбоподателите, след което всички се разотиили. Същия ден излязла кратка статия в ежедневник за протеста, уточнявайки, че той е бил подготвен скришно и само няколко журналиста са били поканени, без други протестиращи да са взели участие. Впоследствие жалбоподателите били съдени и им била наложена глоба от около 250 евро, тъй като националните съдилища приели, че протестът представлявал организирано събрание, а не културно представяне, както жалбоподателите твърдели и следователно властите е следвало да бъдат уведомени.

Решението: ЕСПЧ не приема заключението на националните власти, че протестът на жалбоподателите е представлявал събрание. Съдът отбелязва, че терминът „събрание“ има автономно значение по Конвенцията, което цели да защити правата на мирно събрание на гражданите по чл. 11, независимо от понятието, което различните държави му дават в своите законодателства. Събранието е специфична форма на изразяване на идеи, при което неопределен брой хора се събират на място, достъпно за общата публика, чието присъствие само по себе си изразява подкрепа за дадена идея. В настоящия случай тези елементи не са били налице – тук не е имало намерение да бъдат набрани участници в протеста, освен няколкото журналиста, които са били поканени да отразят протеста в медиите, а не да съберат участници, а освен това събирането на участници е на практика

невъзможно да се случи само в 13-минутната продължителност на представянето. Не е било необходимо и предварителното уведомяване на властите за координиране и улесняване на събитието, тъй като нищо не е сочило на това, че общественият ред или правата на трети лица ще бъдат застрашени. Поради това Съдът намира, че санкционирането на жалбоподателите за тяхното артистично и политическо слово не почива на относими и достатъчни основания, в противоречие с изискванията на Конвенцията, както и че може да има „смразяващ“ ефект върху политическата реч.

Абсолютната забрана по отношение на телевизия да заснеме вътре в затвора телевизионно интервю с лишена от свобода, предназначено да се излъчи след това в едно от най-продължителните по време предавания по швейцарската телевизия, нарушава свободата на изразяване на телевизията.

Решение на Съда по делото [Schweizerische Radio- und Fernsehgesellschaft SRG v. Switzerland \(no. 34124/06\)](#)

ЕСПЧ отбелязва, че въпросната телевизия е имала намерение да заснеме интервю с лишена от свобода за случай, който е бил от широк обществен интерес с твърдения за грешка на правосъдието и е ставало въпрос за много сериозно телевизионно предаване, така че властите са имали ограничена свобода на преценка при даването на разрешение да се заснеме интервюто. В тази връзка Съдът е приел, че властите не са представили достатъчни и относими причини да не допуснат заснемането – съдилищата не са разгледали представените от телевизията условия, че е възнамерявала да проведе интервюто само в помещенията за посещения, така че да не бъдат филмирани технически инсталации в затвора; не са отчели и че лишената от свобода е била дала съгласието си, както и че други затворници е нямало да бъдат филмирани и така техните права на личен

живот засегнати. Вместо това властите са предлагали на телевизията алтернативно да направи интервюто по телефона, тъй като според тях не било необходимо изображение за такъв тематичен репортаж. Съдът в тази връзка отбелязва, че чл. 10 от Конвенцията защитава както свободата на изразяване, така и формата, в която то се осъществява и че нито Съдът, нито националните власти не следва да заменят възгледите на медията със своите собствени относно това какви техники на представяне да бъдат използвани от журналистите. Поначало националните власти са в поддобрата позиция да преценяват как да се осъществи достъпа на трети лица до затвора; абсолютната забрана обаче, наложена в случая на телевизията за заснемане на репортаж в затвора, не е отговаряла на "належаща обществена нужда".

Нужна е специална защита на жертвите на престъпления, включително на тяхната идентичност и особено на деца, заради тяхното уязвимо положение.

Решение на Съда по делата [Krone Verlag GmbH & Co KG and Krone Multimedia GmbH & Co KG v. Austria \(no. 33497/07\)](#), [Kurier Zeitungsverlag und Druckerei GmbH v. Austria \(no. 3401/07\)](#)

Делата касаят санкции на няколко вестника, които публикували статии във връзка с процес за малтретиране и сексуално насилие над момиче, като разкрили самоличността, заедно със снимки, на жертвата и обвинените по делото неин баща и доведена майка. Националните съдилища осъдили вестниците да платят обезщетение на момичето заради ненужното разкриване на самоличността ѝ спрямо въпрос, касаещ изключително личния ѝ живот. ЕСПЧ се съгласява със заключенията на националните съдилища и не приема, че свободата на изразяване по чл. 10 на вестниците е била нарушена. Той подчертава, че при баланса между свободата на изразяване на вестниците и защитата на личната неприкосновеност на жертвата на престъплението следва да се

отчита, че момичето, което е било освен това дете по време на събитията, не е било публична личност и че това, че делото е привлякло особено обществено внимание, не я направило такава, че обвинените лица също не са били публични лица и поради това разкриването на тяхната идентичност не е било важно за точното представяне на случая. Съдът набляга на нуждата от специална защита, включително на

идентичността, на жертвите на престъпления заради тяхното уязвимо положение, което е подчертано както в Конвенцията на Съвета на Европа за закрила на децата срещу сексуална експлоатация и сексуално насилие, така и в множество препоръки на Комитета на министрите.

5. ПРАВО НА СОБСТВЕНОСТ

• ДЕЛА НА ЕСПЧ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

Съдът намира нарушения на правото на собственост и правото на справедлив процес по казус, аналогичен с този по делото *Белев и други срещу България* - неизпълнение на съдебни решения, с които са присъдени трудови възнаграждения и обезщетения на бивши работници на рафинерия 'Плама'.

Решение на Съда по делото [Hristova and others v. Bulgaria \(nos. 11472/04 and 40590/08\)](#)

Фактите: Жалбоподатели са 9-тима бивши работници на рафинерия „Плама” край Плевен (бившо държавно предприятие, впоследствие частично приватизирано) във връзка с неизпълнение на решения, с които са им присъдени неизплатени трудови възнаграждения или обезщетения.

Жалбоподателите предявили вземанията си в производство по несъстоятелност, по което бил приет оздравителен план, одобрен с решение на районния съд от юли 1999 г. и окончателно решение на ВКС от 20.04.2000 г., който включвал и вземанията на работниците. През 2000 г. и 2001 г. те се снабдили с изпълнителни листове въз основа на решението от 1999 г. Индивидуалните изпълнителни дела обаче били спрени поради образувано изпълнително производство за събиране на публични вземания от Агенцията за държавни вземания в съответствие с правилата на тогавашния ДПК. В това производство били наложени обезпечителни мерки, което от своя страна блокирало възможността за удовлетворяване вземанията на частните кредитори, каквито са жалбоподателите.

Няколко години подред Агенцията не предприемала никакви действия по събиране на публичните вземания, което довело до решение на Комисията за защита на конкуренцията, че това положение представлява нелоялна конкуренция и държавата така подпомага „Плама”. През 2006 г. производството по несъстоятелност било възобновено поради неспазване на оздравителния план. През януари 2007 г., след разглеждане на съответните възражения на някои от кредиторите, съдът одобрил нов списък на вземанията, а на 21.09.2007 г. била одобрена частична сметка за разпределение на част от продаденото имущество и след отхвърляне на възраженията на някои от жалбоподателите от съда определените суми били изплатени на кредиторите през 2008 г. По делото е приложена таблица със сумите, които са посочени в оздравителния план; сумите, включени в частичната сметка за разпределение; суми, изплатени през 2008 г. както и суми, признати в изпълнителните листове, но невключени в сметката за разпределение. През 2009 г. при ново осребряване на имуществото била съставена нова сметка за разпределение, но по нея не са изплащани суми на жалбоподателите. Производството все още продължава.

Жалбоподателите смятат, че действията и бездействията на властите в изпълнителното производство по събиране на публични вземания, както и в това по несъстоятелност, за продължителен период от време са ги лишили от възможността да получат изпълнение на решенията в тяхна полза в нарушение на правата по чл. 1 на Протокол № 1 и чл. 6, § 1 на Конвенцията.

Решението: ЕСПЧ отбелязва, че с оглед позитивното задължение на държавата да осигури ефективна система за изпълнение на съдебни решения в отношенията между частноправни субекти може да се ангажира

нейната отговорност, когато публичната власт се намеси в производството по изпълнение, без да подходи с дължимата грижа или създава пречки за изпълнението (вж. делото *Fouklev v. Ukraine*). Намесата на държавата в изпълнението е допустима, но тя не трябва да е от такъв характер, че да засяга самата същност на правото на достъп до съд.

В настоящия случай Съдът намира нарушение на правото на справедлив процес по чл. 6, § 1 на Конвенцията заради забавянията и трудностите за жалбоподателите в производството по изпълнение на решенията в тяхна полза. Съдът се позовава изцяло на заключенията си по аналогичното дело *Belev and others*. По него Съдът е намерил нарушение поради неоправдано ограничение на правата на жалбоподателите за ефективно изпълнение на съдебни решения в тяхна полза. Спирането на производствата поради намесата на Агенцията за държавни вземания и блокирането на имуществото на „Плама” като обезпечителна мярка, без през този период Агенцията да е предприемала каквито и да е действия по удовлетворяване на вземанията и без да има разумно оправдание за това, неоправдано е лишило в продължение на около 4 години жалбоподателите от възможността решенията в тяхна полза да бъдат изпълнени.

ЕСПЧ установява нарушения и на чл. 1 на Първия протокол на Конвенцията. Съдът разглежда оплакванията във връзка с лишаването от собственост по втория параграф на тази разпоредба – за осъществяване на контрол върху ползуването на притежанията в съответствие с обществения интерес или за осигуряване на плащането на данъци или други постъпления или глоби. За да е оправдано засягането на правото на собственост, действието или бездействието на държавата следва да е законно, да преследва легитимна цел и да е налице баланс на интересите. Предоставянето на привилегии на администрацията във връзка със събиране на държавни вземания от длъжници не е само по себе си засягащо справедливия баланс между частните и обществените интереси, нито държавата

следва по принцип да се държи отговорна за невъзможност за плащане поради неплатежоспособност на едно частно лице. В цитираното идентично решение *Belev* Съдът е установил обаче, че поведението на властите е довело до блокиране изпълнението на процедурата за няколко години и в този смисъл забавянето и невъзможността на жалбоподателите да получат пълно плащане по исковете си не се дължи само на неплатежоспособността на длъжника, но и на поведението на властите и следователно липсва справедлив баланс на обществения интерес и индивидуалните права. Освен това жалбоподателите не са разполагали с никакво средство да се защитят срещу бездействието на властите. Поради това Съдът е намерил, че е налице нарушение. Въпреки това, ЕСПЧ отбелязва, че държавата не може да бъде отговорна за невключването на някои суми – вземания на жалбоподателите – в частичната сметка за разпределение, като се позовава на акт на националния съд в производството по несъстоятелност, според който липсата на някои суми се дължи на факта, че тези вземания не са били предявявени от жалбоподателите на синдика или че те не са обжалвали отказа на синдика да ги приеме.

ЕСПЧ присъжда на всеки от 9-мата жалбоподатели съответно обезщетение за имуществени вреди, като общата сума е в размер на 27 300 евро, общо 20 700 евро за неимуществени вреди (за всеки по 2 300 евро), 1000 евро за разноски в националните производства, както и 2 361 евро за разноски пред Съда.

Съдът определя обезщетение за нарушение на чл. 1 от Протокол № 1 на Конвенцията, установено с решение по същество от 02.07.2009 г., във връзка с национална процедура по обезщетение за национализирана мелница.

Решение по определяне на справедливо обезщетение по делото [Zaharievi v. Bulgaria \(no. 22627/03\)](#)

С решението по същество от 02.07.2009 г. ЕСПЧ е намерил нарушение на правото по

чл. 1 от Първия протокол към Конвенцията. По делото ЕСПЧ е установил, че балансът на обществения интерес и този на частните лица е нарушен и жалбоподателите са понесли неоправдано голямо бреме. Става въпрос за обезщетение за национализирана мелница, принадлежала на техния баща. Част от обезщетението е определено под формата на акции от капитала на дружеството М., правоприменик на мелницата. Присъдени са 2 788 акции с номинална стойност от 29.25 лв за една акция. Впоследствие дружеството М. се влива в дружеството С., чийто капитал възлиза на над 1 млн лева, разпределени в толкова броя акции с номинална стойност от 1 лев. В резултат 2 788 броя акции от дружеството С. са отделени автоматично за жалбоподателите. Те обаче сезират министъра на земеделието, защото определените им акции от дружеството С. са със значително по-ниска стойност от тези на дружеството М. и не е отчетена различната стойност на една акция на дружеството М. и на дружеството С. В решението си от 02.07.2009 г. ЕСПЧ е приел, че това автоматично прехвърляне на 2788 акции от дружеството С., както и липсата на ефективно средство за защита, което да разгледа искането на Захаријеви за преизчисляване броя на акциите, дължими като обезщетение, представлява нарушение на чл. 1 от Първия протокол на Конвенцията.

За определяне на справедливо обезщетение по чл. 41 на Конвенцията жалбоподателите претендират сумата от 1,081,446 лв, изчислена според стойността на продажната цена на 55 % от дяловете на дружество М. при неговата приватизация. Според приватизационния договор 43,095 от общо 78,356 акции са продадени на цена \$ 76.807 за акция. Жалбоподателите умножават 2788 акции по тази цена и така получават сумата от \$ 214 120 USD (около 386 701 лв по курсовата равностойност към момента на сделката). Тази сума според тях трябва да бъде база за изчисляване на причинените им имуществени вреди, като към нея те прибавят и лихвите. За начална дата на начисляване на лихви те приемат 16.04.1998 г., датата на отправеното от тях искане за обезщетение. Жалбоподателите

претендират и по 50 000 лв всеки за неимуществени вреди.

ЕСПЧ намира, че причинените вреди не подлежат на прецизно изчисляване. Съдът отбелязва, че стойността на акциите варира в зависимост от търсенето и предлагането, освен това тяхната балансовата стойност се изразява с разликата между активи и пасиви на дружеството към даден момент. В този смисъл вредите, причинени от намаляване на стойността на акциите поради вливане на дружеството в друго дружество не могат да бъдат изчислени с точност. Освен това никоя от страните не е представила експертиза пред Съда, което да посочи стойността на акциите при прехвърлянето на 2788 акции на жалбоподателите, за да може да се сравни тя с балансовата стойност на дружеството М., определена в решението на националния съд за обезщетение на жалбоподателите в решението от 24.01.2003 г. Поради това Съдът решава да определи по своя преценка въз основа на документите по делото обезщетение в размер на 15 000 евро за имуществените вреди. Що се отнася до неимуществените вреди той счита, че установеното нарушение представлява достатъчно обезщетение и присъжда 1000 евро за разноски.

Незачитане на силата на пресъдено нещо и допускане на преразглеждане на въпроса за правото на собственост нарушава основополагащи принципи на правната сигурност и върховенството на закона.

Решение на Съда по делото [Decheva and others v. Bulgaria \(no. 43071/06\)](#) – виж раздел 2

ЕСПЧ обявява за недопустими оплаквания на жалбоподателите във връзка с бездействие на общинските власти при приемане на нов застроителен и регулационен план при реституция, тъй като властите са предприели необходимите мерки и забавянията се дължат на характера на дейността, която изисква време и при която могат да възникнат

усложнения от техническо, административно или юридическо естество.

Решение по допустимостта по делото Tasevi v. Bulgaria (no. 42625/02)

Фактите: През 1992 г. с влизане в сила на реституционното закондателство жалбоподателите поискали от кмета на Благоевград възстановяване на имот, бивша собственост на техния наследодател, който бил отчужден за застрояване, което обаче не било реализирано. След обжалване на мълчаливия отказ на кмета, с решение от юли 1993 г. съдът се произнесъл в полза на жалбоподателите. В резултат имотът бил деактуван от регистрите на държавната собственост и била извършена промяна в кадастралния план, като имотът бил записан на тяхно име. Жалбоподателите неколккратно иницирали през 1994 г. промяна на застроителния и регулационен план с цел регламентираре на възможността за застояване на имота, но последвал мълчалив отказ на кмета, след чието обжалване съдът постановил, че той следва да иницира производство по приемане на нов план. През 1996 г. най-накрая бил изготвен проект на нов регулационен план, но за района, в който попадали имотите на жалбоподателите, планът не бил приет поради възражения на собственици на имоти в района.

През 1998 г. кметът иницирал производство по изменение на кадастралния и на регулационния планове и за въпросния район. След провеждане на обсъждания с всички собственици планът отново не бил приет от Общинския съвет. След редица процедури и предложения за изменения в плановете, по част от които жалбоподателите подавали възражения, в крайна сметка със заповед от 08.12.2008 г. кметът приел изменения в плана за съответния район. Според него земята на жалбоподателите била предназначена за строеж на жилища и магазини с ограничение във височината до четири етажа. Жалбоподателите обжалвали заповедта, но в производството пред съда оттеглили жалбата си и промените в плана влезли в сила.

Паралелно с тези процедури жалбоподателите подали няколко иска срещу община Благоевград за обезщетение за невъзможността да използват имота си поради бездействието на местната власт. Три от исковете, касаещи периода 1993-1997 г., били уважени, а останалите били отхвърлени поради това, че властите след този период не били останали пасивни и предприели действия по промяна на застроителните планове, касаещи имота на жалбоподателите.

Пред Съда жалбоподателите твърдят нарушение на чл. 1 от Протокол № 1 на Конвенцията поради невъзможността да упражнят пълноценно правото си на собственост върху възстановените им имоти, заради бездействието на общината да извърши необходимите промени в плана. Те се оплакват и от нарушение на правото по чл. 6, § 1 поради неизпълнение на съдебно решение, което отменя мълчаливия отказ на кмета да приеме нов регулационен план.

Решението: Съдът приема, че продължителната ситуация, при която властите не са успели да приемат съответните изменения в застроителните и регулационни планове, касаещи имота на жалбоподателите, представлява намеса по смисъла на първия параграф от чл. 1 на Първия протокол. ЕСПЧ изследва дали тази намеса е предписана от закона, дали преследва легитимна цел и дали е налице справедлив баланс между обществен интерес и индивидуалните права. Съдът смята, че след отмяната на мълчаливите откази на кмета от съда общинските власти не са отказали да се съобразят със съдебните решения и са започнали действия по приемане на нов план и в този смисъл може да се презюмира, че намесата съответства на закона. Според Съда за намесата е налице и легитимна цел в обществен интерес, а именно осъществяване на градоустройството със зачитане интересите на всички засегнати собственици в района.

Що се отнася до наличието на справедлив баланс на интересите, Съдът посочва, че държавата разполага с широка дискреция

при специфичната материя на градоустройството. В този смисъл разпоредбата на чл. 1 от Първия протокол на Конвенцията не гарантира абсолютно право на строеж върху дадена земя, но в случаи на реституция компетентните власти признават, че се налага промяна на регулационния план с оглед уредба на границите и разрешения за строеж. Затова жалбоподателите имат легитимно очакване, че при наличието на съдебно решение, с което им се възстановява земя, ще се извърши и промяна на застроителния и регулационен план. Съдът напомня, че приемането на такъв план е сложна дейност, която изисква време и при която могат да възникнат усложнения от техническо, административно или юридическо естество. Освен това в хода на реституционния процес в България властите са сезирани със значителен брой искания за промяна на планове вследствие на решенията за възстановяване. В тази връзка Съдът посочва, че общинските власти са предприели мерки за приемане на нов план, но при изпълнението им са срещнали трудности, свързани с факта, че някои от реституираните имоти са нямали достъп до обществен път или са надвишавали действителната площ на района, което е обусловило необходимостта от ново разделяне на парцели и прехвърляне на собственост. Приемането на плана също се е забавило поради изискването за обсъждания с всички засегнати собственици и изчакване изхода на процедури и обжалвания, инициирани от тях, включително от жалбоподателите. Съдът накрая отбелязва, че жалбоподателите са имали възможност чрез иск по ЗОДОВ да получат обезщетение за бездействието на общинските власти, което те са и получили за периода от 1993 до 1997 г.

Поради тези съображения, ЕСПЧ приема, че няма нарушение на изискването за справедлив баланс на интересите и оплакването на жалбоподателите е явно необосновано и следва да се отхвърли по правилата на чл. 35 § 3 (а) и 4 на Конвенцията. По същите причини ЕСПЧ установява явна необоснованост и на оплакването по чл. 6 на Конвенцията.

Съдът заличава жалба от списъка с делата поради дезинтересиране на жалбоподателя от продължаване на процедурата.

Решение на Съда по допустимост по делото [Nedyalkov v. Bulgaria](#) (no. 31151/06)

Съдът заличава жалба с оплаквания за нарушение на правото по чл. 1 от Протокол № 1 на Конвенцията във връзка с невъзможността на жалбоподателя да сезира властите да променят предназначението на негова земя поради ограничения при разрешаване на строителството в определени градски райони. Жалбоподателят е подал оплакване и по чл. 6, § 1 на Конвенцията във връзка с отказа на националния съд да разгледа жалбата му срещу мълчаливия отказ на главния архитект да допусне исканите промени. В съответствие с правилото на чл. 37, § 1, (а) от Конвенцията, Съдът заличава жалбата от списъка с делата, тъй като приема, че г-н Недялков се е дезинтересирал от продължаване на делото, тъй като не е отговорил на становището на Правителството по жалбата.

• ДЕЛА НА ЕСПЧ СРЕЩУ ДРУГИ ДЪРЖАВИ

Задължението на собственици на земи в Германия, морално противопоставящи се на лова, да трябва да го толерират в земите си, поставя непропорционално тежък товар върху тях, в противоречие с чл. 1 от Протокол № 1.

Решение на Голямото отделение на Съда по делото [Herrmann v. Germany](#) (no. 9300/07)

Фактите: Жалбоподателят, г-н Herrmann, бил собственик на два имота с размери под 75 хектара в Rhineland-Palatinate, Германия и като такъв бил автоматично присъединен за член на асоциацията на ловците въз основа на федералния закон за лова и трябвало да толерира лова върху земите си

въпреки етичните му възражения срещу него. Той подал искане до ловните власти и до съда да прекратят членството му в асоциацията, но получил откази. През 2006 г. Федералния конституционен съд отказал да разгледа конституционната му жалба с мотива, че въпросното федерално законодателство цели да запази дивеча съобразно условията в селските райони и да осигури разнообразие на дивата природа, поради което задължителното членство било подходяща и необходима мярка за постигане на тези цели и не нарушава правото на г-н Herrmann на собственост и свободата му на съвестта и на сдружаване. Съдът посочил още, че правото на г-н Herrmann да не бъде дискриминиран също не е нарушено, тъй като законът бил задължителен за всички притежатели на земи, а собствениците на земи с размери по-големи от 75 хектара, макар и да не ставали автоматично членове на ловната асоциация, също били длъжни или да осъществяват сами лов върху земите си, или да толерират такъв на територията им.

Г-н Herrmann се оплаква пред ЕСПЧ от задължението си да толерира лова на територията на собствените му земи, което било в нарушение на правото му на собственост, забраната за дискриминация и свободата му на съвестта и сдружаването.

Решението: Голямото отделение на ЕСПЧ най-напред отбелязва, че не може да разгледа оплакването на г-н Herrmann относно засягането на правото му на свобода на сдружаване, тъй като то е било обявено за недопустимо от Отделението на Съда, а Голямото отделение не може да разглежда оплаквания, които са били обявени за недопустими от Отделението. Относно оплакването относно нарушение на правото на собственост по чл. 1 от Протокол № 1 Съдът отбелязва, че федералният закон за лова представлява контрол върху ползуването на притежанията в съответствие с общия интерес по смисъла на втория параграф на този член, както и че несъмнено задължението на г-н Herrmann да толерира лов върху земите си е намеса в правата му на мирно ползване на собствеността. Съдът се позовава на други две свои предишни решения по подобен въпрос – делото на

Голямото отделение *Chassagnou and Others v. France*, последвано от делото на Отделението *Schneider v. Luxembourg*, в които Съдът е намерил, че задължаването на малките земевладелци да предоставят право на лов върху земите си против вижданията и разбиранията си поставя непропорционално тежък товар върху тях, който не може да бъде оправдан по чл. 1 от Протокол № 1. От приемането на тези две решения Съдът отчита, че законодателството или практиката на много Европейски държави са били променени, така че да дадат възможност на собствениците на земи да се противопоставят на лова в земите си или да прекратяват членството си в ловни сдружения при определени условия.

По отношение на немския закон Съдът отбелязва, че той не се различава съществено от тези на Франция и Люксембург, предмет на предишните му решения. Съдът освен това отбелязва, че немският закон, макар да предвижда някаква финансова компенсация за собствениците, които трябва да толерират лова в земите си, тази компенсация трябва изрично да се поиска и Съдът не приема за адекватно и зачитащо етичните възгледи положението, при което тези, които се противопоставят етично на лова да трябва да кандидатстват за възнаграждения именно за лов в земите им – трудно може да се приеме, че силни морални убеждения могат да се търгуват срещу възнаграждения. Освен това немското законодателство не отчита изрично моралните възражения на тези собственици, които се противопоставят на лова. Поради тези съображения ЕСПЧ не намира причина да се разграничи в настоящия казус от предишните си решения, поради което постановява, че задължението на собственици, морално противопоставящи се на лова, да трябва да го толерират в земите си, поставя непропорционално тежък товар върху тях. Следователно е налице нарушение на чл. 1 от Протокол № 1.

Италианските власти не са осигурили в продължителен период от време предавателни честоти на телевизионна компания, на която са

предоставили преди това телевизионен лиценз, което ѝ е попречило да упражни правото си на мирни притежания.

Решение на Голямото отделение на Съда по делото [Centro Europa 7 S.r.l. and Di Stefano v. Italy \(no. 38433/09\)](#) – виж раздел 4

Ретроактивното законодателство, променящо начина за определяне на пенсиите на върховните съдии в Грузия, не е непропорционално.

Решение на Съда по делото [Khoniakina v. Georgia \(no. 17767/08\)](#) – виж раздел 2

Невъзможността на собственици на имоти, отдадени под наем, да увеличат цените на наемите поради забрана в норвежкото законодателство нарушава техните права на собственост.

Решение на Съда по делото [Lindheim and Others v. Norway \(nos. 13221/08 и 2139/10\)](#)

Фактите: Жалбоподателите са собственици на имоти в Норвегия, отдадени под наем на други лица за жилища или вилни (ваканционни) имоти за периоди между 40 и 99 години. По силата на ново законодателство, влязло в сила през 2002 г., на наемателите на техните имоти била предоставена възможност да получат продължаване на договорите за наем без ограничение във времето и без промяна в условията по договорите. Жалбоподателите не били съгласни и търсили различна защита или медиация, но без резултат.

Решението: ЕСПЧ приема, че е налице легитимна цел, преследвана от норвежкия законодател при приемането на въпросното законодателство, а именно защита интересите на наемателите, които нямат достатъчно финансови средства да закупят свои имоти, а освен това националните власти са в по-добрата позиция от международния съдия да преценяват какви

мерки са в интерес на обществото в съответната държава и те притежават широка свобода на преценка при осъществяването на социални и икономически политики. Що се отнася обаче до пропорционалността на въпросната мярка Съдът приема, че властите не са успели да спазят справедливия баланс между интересите на обществото и правата на частните лица – собственици на такива имоти.

Съдът признава нуждата от ясно и предвидимо разрешение на създалата се ситуация в Норвегия, при която около 300 000 души са били засегнати, както и нуждата от избягване на многобройни, скъпи и продължителни съдебни процеси между наематели и наемодатели. Въпреки това той подчертава, че норвежкото законодателство е натоварило преди всичко собствениците на имотите с финансовите и социалните разноси по осъществяването на преследваната цел, без да направи някаква преценка за спазване на баланса на интереси между двете засегнати групи. Така, цените на наемите отдавна са били неадекватни с настоящите пазарни цени на имотите в сравнение с тези през 80-те години, жалбоподателите са получавали съществено нисък наем от имотите си, равняващ се на по-малко от 0.25 % пазарната цена на имотите. Освен това срокът на договорите за наем е бил продължен за неопределено време без възможност за адекватно коригиране на цените на наемите, а само наемателите са могли да прекратят договора за наем чрез оттеглянето си от него или чрез закупуване на имота на преференциални цени, както и са имали възможност да преотстъпят правото си на трети лица, при което да получат разликата от увеличаването на стойността на имота, което не е било приложимо за наемодателите. ЕСПЧ посочва на норвежкото правителство по силата на чл. 46 от Конвенцията (изпълнение на решенията на Съда), че следва да предприеме съответни промени във въпросното законодателство, за да гарантира спазването на справедливия баланс между интересите на наемодателите и обществения интерес, като остава на правителството да прецени как точно да постигне тази цел.

6. ЗАБРАНА ЗА ДИСКРИМИНАЦИЯ

- ДЕЛА НА ЕСПЧ СРЕЩУ ДРУГИ ДЪРЖАВИ

Словенските власти не са регламентирали напълно положението на „изтритите“ лица - бивши граждани на Югославия - от регистъра на постоянно пребиваващите в страната и са ги третирали различно от останалите чужденци без оправдание.

Решение на Голямото отделение на Съда по делото [Kurić and Others v. Slovenia \(no. 26828/06\)](#) – виж раздел 3

9. ДРУГИ ПРАВА

• ДЕЛА НА ЕСПЧ СРЕЩУ ДРУГИ ДЪРЖАВИ

Шестмесечният срок за подаване на жалба до Съда започва да тече в деня, следващ този, в който на жалбоподателя е било връчено окончателното съдебно решение и изтича в полунощ на последния ден на шестия месец, без значение дали този ден е почивен ден или официален празник.

Решение на Голямото отделение на Съда по делото [Sabri Güneş v. Turkey](#) (no. 27396/06)

В настоящия случай решението на Върховния съд е било връчено на жалбоподателя на 28 ноември 2005 г. Срокът по чл. 35, § 1 на Конвенцията започва да тече на следващия ден – 29 ноември 2005 и изтича в полунощ на 28 май 2006 г. (неделя). Като е подал жалбата си в първия работен ден – 29 май, понеделник, жалбоподателят не е спазил задължителния шестмесечен срок за подаване на оплакване по Конвенцията.

Невъзможността на осъден поради съдебна грешка да търси впоследствие обезщетение за неимуществени вреди (а не само имуществени), е в нарушение на чл. 3 от Протокол № 7.

Решение на Съда по делото [Poghosyan and Baghdasaryan v. Armenia](#) (no. 22999/06)

Съдът отбелязва, че чл. 3 от Протокол № 7 изисква когато влязла в сила присъда бъде впоследствие отменена заради допусната съдебна грешка, лицето, изтърпяло

наказанието в изпълнение на такава присъда, трябва да може да получи обезщетение не само за претърпени имуществени вреди, но и за неимуществени вреди като такива за претърпените страдания, притеснения, неудобства и невъзможност за водене на нормален живот. Арменското законодателство и съдебна практика не допускат присъждане на неимуществени вреди (а само имуществени) в такива случаи, поради което и жалбоподателят не е могъл да получи такива, въпреки че е било ясно, че е претърпял неимуществени вреди. Това положение е в нарушение на чл. 3 от Протокол № 7.

• ДЕЛА НА СЕС

Достъпът на български студенти до австрийския пазар на труда трябва да бъде при преференциални условия спрямо този на граждани на трета държава.

Решение на СЕС по [дело C-15/11](#)

Фактите: Регионалното бюро на службата по труда и заетостта във Виена (Бюрото по труда) отказало да издаде на г-н Sommer разрешение за наемане на работа на български гражданин, студент в Австрия, като шофьор на непълно работно време. В мотивите на решението на Бюрото по труда се посочвало, че максимално допустимият брой чуждестранни работници, определен за федерална провинция Виена, вече е превишен с 17 757 работници.

Решението: СЕС отбелязва, че приложното поле на Директива 2004/114/ЕО на Съвета от 13 декември 2004 г. относно условията за прием на граждани на трети страни с цел образование, ученически обмен, безвъзмездно обучение или доброволческа дейност, обхваща гражданите на трети

страни, които кандидатстват за прием на територията на определена държава членка с учебна цел, а съгласно дефиницията в член 2, буква а) от същата директива понятието „гражданин на трета страна“ означава всяко лице, което не е гражданин на ЕС. След присъединяването на Република България към ЕС на 1 януари 2007 г. българските граждани престават да бъдат граждани на трета страна и стават граждани на ЕС, поради което към датата на искането за разрешение за наемане на работа (30 януари 2008 г.) българските граждани вече не са обхванати от приложното поле на тази директива.

Съгласно т. 1, § 2, ал. 1 от приложение VI към Протокола относно условията и договореностите за приемането на България и Румъния в Европейския съюз, по време на преходния период, който може да продължи до пет години след датата на присъединяването, достъпът на българските

граждани до пазара на труда в държави членки се урежда с национални мерки или такива, произтичащи от двустранни споразумения. Въпреки това във всички случаи се предвижда прилагане на принципа на преференции за гражданите на ЕС, по силата на който държавите членки са длъжни, независимо от взетите през преходния период мерки, да предоставят преференции при достъпа до техните пазари на труда на работниците, граждани на държави членки, каквато е Република България в сравнение с тези, които са граждани на трети страни. Следователно с оглед на предвидените в Директива 2004/114 условия за достъп до австрийския пазар на труда българският студент трябва да се ползва не само с толкова благоприятни условия колкото студентите, граждани на трета държава, а с преференциални.

Фондация „Български адвокати за правата на човека“

Гр. София 1000
Ул. „Гурко“ № 49, вх. А, ет. 3
Тел.: 02/980 39 67
Тел./Факс: 02/980 66 33

e-mail: hrlawyer@blhr.org

www.blhr.org

Редактор на броя Полина Русинова. За изготвянето допринесоха адв. София Разбойникова, адв. Диляна Гитева и Милена Ванкова. Е-mail за връзка:
hrlawyer@blhr.org

© Всички права запазени

Публикуваният текст не обвързва Европейския съд по правата на човека, Съвета на Европа или Съда на Европейския съюз.

Настоящата публикация е осъществена с подкрепата на Институт „Отворено общество“ – София. Изложените в нея мнения и позиции принадлежат единствено на авторите на този материал. Те по никакъв начин не могат да се приемат за израз на мнения и позиции на Институт "Отворено общество" – София.

